

УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА МЕТОДОМ ДОСЛІДЖЕННЯ НЕБЕЗПЕК ТА ПРАЦЕЗДАТНОСТІ

Володченкова Н.В.¹, Хиврич О.В.²

¹*Національний університет харчових технологій, м. Київ*

²*Національний університет оборони України ім. І. Черняхівського, м. Київ
volna22@bigmir.net*

Управління сучасним промисловим підприємством, спрямоване на усунення різноманітних збоїв, недоліків, неузгодженостей, відхилень тощо в процесі виробничо-господарської діяльності. Однак у процесі управління підприємством не можливо повністю усунути невизначеність (ризик), а, отже, цілковито спланувати діяльність. Тому актуальним є визначення можливих ризиків, які виникатимуть у процесі управління.

Для збереження трудового потенціалу та уникнення зайвих втрат Міжнародна організація стандартизації (ISO) допомагає підприємствам виявляти небезпеки, розробивши для цього стандарти з ризик-менеджменту серії ISO, що можуть застосовуватися в організаціях усіх видів незалежно від форм власності, видів діяльності та обсягів виробництва. Україна ратифікувала понад 170 конвенцій, в тому числі 8 фундаментальних, з метою встановлення соціальної справедливості, дотримання міжнародно-визнаних прав людини і прав у сфері праці.

Для дослідження ризику в області промислової безпеки та охорони праці використовують метод HAZOP (Hazard and Operability Stud) – дослідження небезпек та працездатності. Це якісний метод оцінювання, метою якого є ідентифікація небезпек (відмов елементів системи), а також їх причин та наслідків. Процес оцінки проводиться шляхом умовного подібнення дослідної системи на складові частини (підсистеми, елементи, компоненти, вузли) та їх подальший аналіз з метою визначення можливого стану відхилення системи в умовах впливу тих чи інших небезпечних факторів, номенклатури таких факторів, а також ймовірності виникнення відповідних небажаних наслідків.

Послідовність виконання процедури виявлення небезпек в системі HAZOP базується на першочерговому виділенні комбінацій технологічних параметрів процесу ("тиск", "температура", "швидкість" та інші) і ключові та керуючі слова ("так", "ні", "занадто рано", "занадто", "більше", "менше" та інші), які дають змогу дослідити та виявити можливі зміни (відхилення) елементів системи від нормального режиму роботи. У разі виявлення таких відхилень з'ясовуються причини, які їх викликали, визначаються можливі наслідки настання небезпечної події та розробляються заходи щодо усунення

таких причин або (за неможливості їх усунення) мінімізації важкості наслідків.

Перевагами методу HAZOP є забезпечення детального та комплексного дослідження системи, що в свою чергу створює передумови для всебічної оцінки ризику, в тому числі дає змогу достатньо детально оцінити можливі причини та наслідки помилок операторів системи (вплив «людського фактора»). Залучення ж до виконання процесу оцінки фахівців з досвідом практичної роботи у суміжних галузях безумовно підвищує ступінь її об'єктивності. Також перевагою методу є можливість його поетапного застосування для досить широкого спектра процесів і систем, а реєстрація проміжних результатів, дає змогу більш детально проаналізувати певні етапи досліджень у разі виникнення спірних чи небажаних результатів.

Визначення та оцінення виробничих ризиків упередить виникнення небезпечних ситуацій, випадки травматизму та професійних захворювань, що забезпечить збереження здоров'я і життя робітників і благополуччя всього підприємства. Стратегія, що направлена на ризик-менеджмент, надасть змогу визначити для підприємства, саме ті ризики, які потенційно здатні викликати серйозні негативні наслідки. Поруч з позитивними сторонами даної методики, хотілося б відмітити і негативні сторони – це занадто трудоемкий процес та надлишкова кількість сценаріїв розвитку і наслідків небезпек.